TAŞOVA
tasova.gen.tr GAZETESİ

”EĞER NOTLARIMA ULAŞABİLİRSEM”

Yazan: **Enver Seyhan** - 5 Nisan 2024

Maviye Çalar Gözlerin!

Notlarımı karıştırırken kağıtların birbirine girmiş numaralandırmış olsam da karman çorman olmuş halini görünce kendi ruh halimle kıyaslıyorum.

Ve diyorum ki: “İşte bu sensin!”

Taşova’nın nüfus yapısını göç durumunu ihtiva eden bir çalışmam vardı, aradım, taradım, bulamadım. Mutlaka bir yerdedir elbette ama neredeydir? Masanın üstünde kaç defter kaç kağıt kaç kitap varsa baktım. Bulamadım.

Bir laf var ya: “Şeytan aldı götürdü!”

Osmanlı Devleti’nin son yüz yılını not ettiğim defteri elime alıp da sayfalarını karıştırmaya başlayınca kaydetmiş olduğum fakat tekrar dönüp bakmayı unuttuğum bir sayfayla karşılaştım. İtina ile kaydetmiş olduğuma inandığım birkaç özlü söz ve birkaç güzel kelam beni hasretle karşıladı ve bu salgın günlerine inat kollarını açtı sarıldı kucakladı.

Şöyle demişim:

Hamaset yüklü buluttan yağan yağmur kuru toprağa can vermez!

Sonra salgından evvel yürüyüş yolum üzerinde her sabah önüme çıkan duvarda istisnasız her gün gözüme ilişen belki on yıl önce yazılmış duvar yazısını selamladım. Kim kim için yazmıştı veya ne için yazmıştı diye düşündüm. “Merhaba” dedim.

“Maviye çalar gözlerin!”

Kimi zamanda yüksek sesle okuyordum. Yanımda hatun varsa ona da açıklıyordum.

Burada geçen “çalmak” fiili onda o lahza oluşan intibaı vermiyor tabii ki! Yani mana farklı.

Zamanla çözdü.

Ahmet Arif'in "Ay karanlık" şiirinde birinci değilse ikinci mısra olmalıdır "maviye çalar gözlerin."

Validenin "aleşmen göz" dediği bu mudur acep?

Demek ki üzerime vazife edinmişim ve "çalmak" fiilinin Türkçe'deki anlam ve mana kabiliyetini araştırmışım. Muhtevasına göz atmışım ve meraklıyım ya, belki bir işe yarar diye de not etmişim. Batılı bir düşünce adamının dediği gibi; -aklımda öz olarak öyle kaldı- "merak etmeyen toplumlar yerinde sayar ve başka bir toplumun eline bakar!"

Çalmak!

Fillin lügatlarda geçen hallerini durumlarını anlam sahalarını incelemişim mutlaka ki ulaşabildiğim kadarıyla alt alta sıralamışım.

-Çalmak!

-Kapı çalmak!

-Yoğurt çalmak!

-Saz çalmak!

-Davul çalmak!

-Çene çalmak!

-Yemeğe kaşık çalmak!

-Taşa çalmak!

-Kara çalmak!

"Al da başına çal."

"O kadar kızdı ki ateşten aldı tencereyi yere çaldı."

-Çarpana çalmak!

-Çalpana çalmak!

-Maviye çalmak!

-Yüzüne çalmak!

-Gönül çalmak!

Aynı fiilin doğurduğu eylemler içinde olduğuna kanaat getirdiğim kelimeleri de bunların altına listelemişim.

-Çalıntı = Çaluntu:

Bir eşyanın "çalıntı" olması yanında "çaluntu" sözcüğü "yoğurt" manasına da geliyor.

"Ağartu" sözcüğü de yoğurt anlamına geliyor.

Çal:

Boz, kır, kül rengi, çil, leke, ala, çıplak makilik dağlık taşlık yer.

Ayrıca önden eklemede "hareket halini" işaret ettiğine dair bilgiye ulaşmışım.

Çal – at.

Çal – yaka.

-Çanak

-Çantu = Çatma:

Ağaç dallarından yapılmış küçük eğme.

-Çapaçul:

Dağınık, düzensiz, tertipsiz.

-Çapmak = koşmak = seğirtmek = yüğürtmek.

-Çaput:

Müstamel bez parçası.

İşe yarar veya yaramaz bez parçası.

Çara:

"İnek çaraladı doğuracak."

Akıntı, Mandal, testi.

-Çardak:

Eski evlerde odaların kapılarının açıldığı ana bölme.
Kameriye.
Eğer notlarıma ulaşabilirsem Taşova'nın nüfus ve göç konusunu, gurbette yaşayanların nerelerde ikamet ettikleri hususunu, hangi şehirlerde öbeklendiklerini, nasıl ve nice bir hayat kurduklarını gözlemlerimle beraber anlatmaya gayret göstereceğim.
İnşallah!
Not olarak kalsın: Belki de konu hakkında yazımı yazdım tamamladım ki yedeklemeye gerek duymadım. Yazdığım yazının internette Facebook'ta örneğine rastlamayı çok istiyorum.
Üzerinde yeniden düşünmek düzenlemek değiştirmek veya ilaveler yapmak, gereksiz bulduğum cümleleri silmek bazen üstüme vazife oluyor. Çünkü dün makbul olan bugün geçersiz kalıyor ki kalem yazdığından sıkılıyor veya imkansızı zorladığını görüyor veya noksan yazıldığı kanaatine varıyor…
Enver Seyhan

Yorum Ekle

Enver Seyhan

X